

Hagfors kommun

[kommun@hagfors.se](mailto:kommun@hagfors.se)

Rektorn vid Råda skola

[margareta.hedqvist@hagfors.se](mailto:margareta.hedqvist@hagfors.se)

## Beslut för förskoleklass och grundskola

---

efter tillsyn i Råda skola  
i Hagfors kommun

## Tillsyn i Råda skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Hagfors kommun under våren 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Råda skola besöktes av Skolinspektionen den 29 och 30 april 2014.

### Fakta om skolenheten

---

Råda skola är belägen i samhället Råda ca 13 km från Hagfors. Vid skolan går 15 elever i förskoleklass och 41 elever i grundskolans årskurser 1–5. Till skolenheten hör också ett fritidshem vars verksamhet behandlas i särskilt beslut. När eleverna börjar årskurs 6 går de vanligtvis till Kyrkhedens skola 4–9 i Ekshärad. Redan i årskurs 3 åker eleverna buss till Kyrkhedens skola för att studera slöjd. Simundervisning och besök på bibliotek sker vid Älvstranden bildningscentrum i Hagfors. Skolenheten leds av en rektor som även är rektor för Kyrkhedens skola F–3. Lärarna på Råda skola och Kyrkhedens skola F–3 ingår i samma utvecklingsorganisation och båda skolorna har samma elevhälsoteam bestående av rektor, skolsköterska, specialpedagog och kurator. Skolläkare och psykolog konsulteras vid behov.

Skolans redovisning av kunskapsresultaten läsåret 2012/13 visar att samtliga elever i årskurs 3 nådde kunskapskraven för godtagbara kunskaper i svenska, matematik, naturorienterande och samhällsorienterade ämnen. Av Skolverkets officiella statistik över de nationella ämnesprov som genomförts läsåret 2012/13 i årskurs 3 framgår att ca 89 procent av eleverna klarade kravnivån i ämnet matematik och ca 93 procent klarade kravnivån i ämnet svenska.

### Helhetsbedömning

---

Råda skola måste vidta tillräckliga åtgärder för att elever inte ska utsättas för kränkande behandling och se till att det bland personalen finns en gemensam syn på hur situationen för eleverna ska förbättras. Vid tillsynen har det framkommit att elever upplever en otrygg miljö och bristande studiero. Vidare uppfyller skolans årliga plan mot kränkande behandling inte skollagens krav till alla delar. Skolan måste vidta åtgärder för att se till att elever inte utsätts för kränkande behandling och att eleverna tillförsäkras en trygg studiemiljö där de har studiero. Skolans elevhälsa ska vara med i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Råda skola saknar ett systematiskt kvalitetsarbete där skolans resultat följs upp, utvärderas och analyseras samt används för att planera och utveckla verksamheten mot de nationella målen. Det pågående kvalitetsarbetet bedrivs i huvudsak kommunövergripande och inte på skolnivå. Av de dokument som Skolin-

spektionen tagit del av framgång att det finns ett s.k. årshjul som huvudmannen utarbetat, som beskriver hur skolorna i kommunen ska arbeta med det systematiska kvalitetsarbetet under året. Skolinspektionen har inte tagit del av någon dokumentation där resultaten av värdegrundsarbetet eller kunskapsresultaten för Råda skola följs upp och utvärderas. Skolinspektionen bedömer att skolan måste genomföra och dokumentera ett systematiskt kvalitetsarbete som speglar den egna verksamheten. Utan sådan dokumentation är det inte möjligt att följa vilka insatser som görs i syfte att påverka resultat och måluppfyllelse.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på de områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar skolinspektionen följande beslut.

## **Skolinspektionens ingripande**

---

### **Föreläggande**

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Hagfors kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna vad gäller påtalade brister under avsnittet Trygghet och studiero ska senast den 30 juni 2014 redovisas för Skolinspektionen. Övriga vidtagna åtgärder ska senast den 29 augusti 2014 redovisas för Skolinspektionen.

### **Trygghet och studiero**

#### **Bedömning**

Hagfors kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Skolmiljön ska präglas av trygghet och studiero.
- Vid skolenheten ska det genomföras åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.
- Det ska finnas en plan mot kränkande behandling som innehåller en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts.

#### **Motivering**

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Vidare ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller ge-



nomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Elever, som Skolinspektionen intervjuat, uppger att de känner sig otrygga i sin skolmiljö och att de på grund av detta hellre skulle vilja gå på en annan skola. Eleverna uppger exempelvis att det är många på skolan som blir mobbade. Elever, lärare och elevhälsoteamets personal upplever att det är ett hårt klimat på skolan och det ofta kan bli stökigt både under lektioner och på raster. Eleverna uppger att de ibland får lämna klassrummen för att få lugn och ro att arbeta. Rektor, lärare och elevhälsoteamet uppger att det finns många elever på skolan som är i behov av särskilt stöd som är utagerande och att många elever inte har motivation att arbeta. Eleverna uppger vidare att det pågår mycket mobbing på skolan, att elever utsätts för kränkningar av andra elever och att det finns elever som är rädda för andra elever på skolan. Enligt eleverna förekommer det även att elever använder kränkande tillmälen mot lärare. Rektor och lärare uppger att det bedrivs ett värdegrundsarbete och att de försöker följa skolans plan mot kränkande behandling där det exempelvis framgår att man vill förbättra språket mellan eleverna genom diskussioner och gemensamma aktiviteter. Rektor och lärare uppger vidare att de arbetar med hög bemanning och organiserade rastaktiviteter för att förebygga elevernas otrygghet. Lärarna uppger att de lägger ned mycket tid på att vara rastvakter men att de inte alltid kan se och höra allt. Elever uppger dock att det är stökigt på raster och att vakande lärare inte alltid ingriper när det händer något. Elevhälsoteamet säger att det alltid varit ett tufft klimat på skolan men vet inte hur lärarna jobbar med värdegrundsarbetet eftersom elevhälsan mest är med när det har hänt något. Skolan har ett trygghetsteam som består av två lärare som utreder händelser där elever har blivit utsatta för kränkande behandling.

Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling för år 2014 som benämns "Likabehandlingsplan mot diskriminering och annan kränkande behandling" och gäller från och med den 1 januari 2014. I planen beskrivs olika sätt att förebygga kränkande behandling. Dessa åtgärder är dock få och vagt beskrivna. En kartläggning i form av en enkätundersökning och samtal med elever, föräldrar, och personal har genomförts. Kartläggningen visade att skolans åtgärder inte har gett resultat och att eleverna visat stor oro samt att verbala kränkningar har ökat. Däremot har det fysiska våldet minskat. Planen saknar en redogörelse för hur planerade åtgärder för föregående år har genomförts.

Av utredningen framgår att skolmiljön vid skolenheten inte präglas av trygghet och studiero eftersom det är stökigt på lektionerna och eleverna säger att de får gå ut från klassrummet för att arbeta. Vidare uppger eleverna att de känner sig otrygga på skolan och att många elever blir mobbade. Vid skolenheten vidtas inte tillräckliga åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för

kränkande behandling eftersom kränkningar förekommer och de åtgärder som vidtas inte hjälper. Skolinspektionen ser mycket allvarligt på den bristande tryggheten och studieron på skolan och förelägger kommunen att omedelbart vidta åtgärder så att kränkningar upphör och studieron tryggas. Vidare visar utredningen att skolans plan mot kränkande behandling inte är utarbetad i enlighet med författningarna eftersom planen saknar en redogörelse för hur planerade åtgärder för föregående år har genomförts. Därmed går det inte att avgöra om nya åtgärder vidtas innevarande år för att komma tillrätta med de kränkningar som uppgetts kvarstå. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att omgående avhjälpa bristen.

**Författning**

5 kap. 3 §, 6 kap. 7, 8 och 10 §§ skollagen

**Särskilt stöd****Bedömning**

Hagfors kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Åtgärdsprogram ska beslutas av rektorn och ange vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

**Motivering**

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Beslut av en rektor i fråga om åtgärdsprogram får överklagas hos Skolväsendets överklagandenämnd.

Vid Råda skola finns, enligt lärarna, rutiner för arbetet med särskilt stöd. Detta innebär bland annat att en kartläggning görs och att lärare, ofta med stöd av specialpedagogen, upprättar åtgärdsprogram. Vid intervjuer med rektor och personal samt dokumentstudier framkommer att själva åtgärdsprogrammet inte beslutas av rektor, utan endast att rektor har tagit del av åtgärdsprogrammen. Beslut fattas endast om att utredning ska göras och att åtgärdsprogram ska upprättas eller inte upprättas. Beslut om åtgärdsprogram har heller inte delegerats till någon annan. Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av framgår inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas, utan endast när. En elev eller elevens vårdnadshavare kan enligt skollagen överklaga ett beslut om åtgärdsprogram. De åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av innehåller ingen överklagandehänvisning.



Utredningen visar att åtgärdsprogram inte beslutas av rektor vilket står i strid med författningarna. Beslut om åtgärdsprogram har heller inte delegerats till någon annan. Skolinspektionen vill påpeka att endast ett beslut om att upprätta ett åtgärdsprogram inte är detsamma som ett beslutat åtgärdsprogram. Ett beslut om att upprätta ett åtgärdsprogram kan inte prövas av Skolväsendets överklagandenämnd och kan heller inte överklagas dit. Det som nämnden kan pröva är ett upprättat åtgärdsprogram. Det saknas även en överklagandehänvisning till åtgärdsprogrammen. De åtgärdsprogram, som Skolinspektionen tagit del av, innehåller inte heller några uppgifter om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristerna.

### **Författning**

3 kap. 9 § och 28 kap. 16 § skollagen

### **Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**

#### **Bedömning**

Hagfors kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektor ska ansvara för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning, utvärdering och utveckling av utbildningen.
- Rektor ska ta ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

#### **Motivering**

Enligt skollagen ska rektor ansvara för att det vid skolenheten genomförs ett kvalitetsarbete vilket innebär att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Enligt läroplanen ska rektor ansvara för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Den till Skolinspektionen insända dokumentationen för skolans systematiska kvalitetsarbete är en kommunövergripande plan för matematikutveckling och läs- och skrivutveckling. Skolinspektionen har tagit del av resultatet av läs- och skrivutvecklingen, men det framgår inte hur resultaten har använts för att utveckla utbildningen vid skolan. Det finns ett s.k. årshjul som huvudmannen utarbetat för hur skolorna ska arbeta med sitt systematiska kvalitetsarbete under året, men någon dokumentation av hur verksamheten vid Råda skola ska utvecklas utgående från skolans resultat har inte redovisats till Skolinspektionen.

en. Rektor uppger att skolan har sammanställt resultaten över nationella proven att resultaten inte analyseras inför planeringen av nästa läsår. Skolans värdegrundsarbete har delvis följts upp i planen mot kränkande behandling där det framgår att vidtagna åtgärder inte har gett önskat resultat. Däremot står det inte vilka dessa åtgärder var och det är inte tydligt hur skolan ska arbeta vidare. I och med det går det inte att avgöra om nya åtgärder vidtas innevarande år för att komma tillrätta med de kränkningar som uppgetts kvarstå. Någon annan analys av skolans värdegrundsarbete har inte gjorts. Rektor, lärare och elevhälsoteamet bekräftar att skolan måste utveckla ett kvalitetsarbete som är mer systematiskt.

Utredningen visar att rektor inte bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som är dokumenterat och där skolans resultat följs upp, utvärderas och analyseras samt används för att planera och utveckla verksamheten mot de nationella målen. Utan en utvärdering av resultaten som underlag kan skolan inte veta om de utvecklade insatser som görs motsvarar skolans behov. Därmed är det inte möjligt att följa hur kvalitetsarbetet påverkat resultat och måluppfyllelse. Vidare har skolan inte utvärderat och analyserat värdegrundsarbetet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

#### **Författning**

4 kap. 4-6 § skollagen

Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

#### **Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**

##### **Bedömning**

Hagfors kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Elevhälsan ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande.

##### **Motivering**

Enligt skollagen ska det för eleverna i förskoleklassen och grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Skolan har ett elevhälsoteam som består av rektor, kurator, skolsköterska och specialpedagog. Skolläkare och psykolog konsulteras vid behov. Vid intervju med kuratorn, skolsköterskan och specialpedagogen framkommer det att kurator och skolsköterska finns på plats på skolan två gånger i månaden eller vid behov. Elevhälsoteamet har möten där enskilda elevärenden tas upp. Kurator är inte med i utarbetandet av skolans plan mot kränkande behandling men har varit med vid kartläggning av skolans behov och enkätundersökning. I övrigt har kuratorn inte deltagit i det förebyggande arbetet utan är mest med när det har hänt något. Elevhälsoteamet vet inte hur skolans trygghetsteam arbetar kring värdegrundsarbetet. Kurator uppger att elever berättat för henne att det inte är bra på skolan men kuratorn vet inte vilka åtgärder som satts in eftersom hon inte sitter med i skolans trygghetsteam. Rektor berättar att elevhälsans kompetenser endast används när något hänt och att de inte har nått ända fram i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Utredningen visar att elevhälsan inte arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Mot bakgrund av att elever upplever skolan som otrygg är det särskilt angeläget för elevhälsan att arbeta förebyggande. Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

### **Författning**

2 kap. 25 § skollagen

### **Omfattning och resurstillgång**

#### **Bedömning**

Hagfors kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning och resurstillgång.

- Eleverna ska ha tillgång till skolbibliotek.

#### **Motivering**

Av skollagen framgår att eleverna ska ha tillgång till ett skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena till skollagen (prop.2009/10:165 s. 284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolbiblioteken spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgoda deras behov av material för utbildningen.

Skolinspektionen noterar under tillsynsbesöket att Råda skola inte har något skolbibliotek. Rektorn uppger vid intervju att eleverna i samband med simundervisning på Älvstranden bildningscentrum, som ligger ca 15 km från skolan, kan låna böcker på ett kommunbibliotek. Dessutom besöker en bibliotekarie



skolan och har bokprat med eleverna. Vidare skickas boklådor från kommunbiblioteket till skolan. Eleverna uppger att de sällan åker till Älvstranden bildningscentrum och att de nästan aldrig lånar böcker i samband med simundervisningen.

Utredningen visar att kravet om att skolbibliotek ska vara en ordnad resurs av medier och information som ingår i skolans pedagogiska verksamhet inte uppfylls. Skolbiblioteket ska vara beläget så att det praktiskt går att använda i undervisningen, antingen i skolenhetens egna lokaler eller på rimligt avstånd från skolan. Det kan röra sig om att en skola och ett folkbibliotek med lokaler i direkt anslutning till varandra har ett samarbete som innebär att alla krav på ett skolbiblioteks funktion är uppfyllda. Skolinspektionen konstaterar att eleverna vid Råda skola inte har tillgång till ett skolbibliotek. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

#### **Författning**

2 kap. 36 § skollagen

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråd Gerhard Eriksson och undervisningsråd Elisabeth Fogelberg deltagit.

**På Skolinspektionens vägnar**

Hans Larson  
Enhetschef/Beslutsfattare

Johanna Frisk  
Föredragande

#### **Bilaga:**

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

## Allmänt om tillsynen

---

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform granskar Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats [www.skolinspektionen.se](http://www.skolinspektionen.se) under fliken Inspektion.